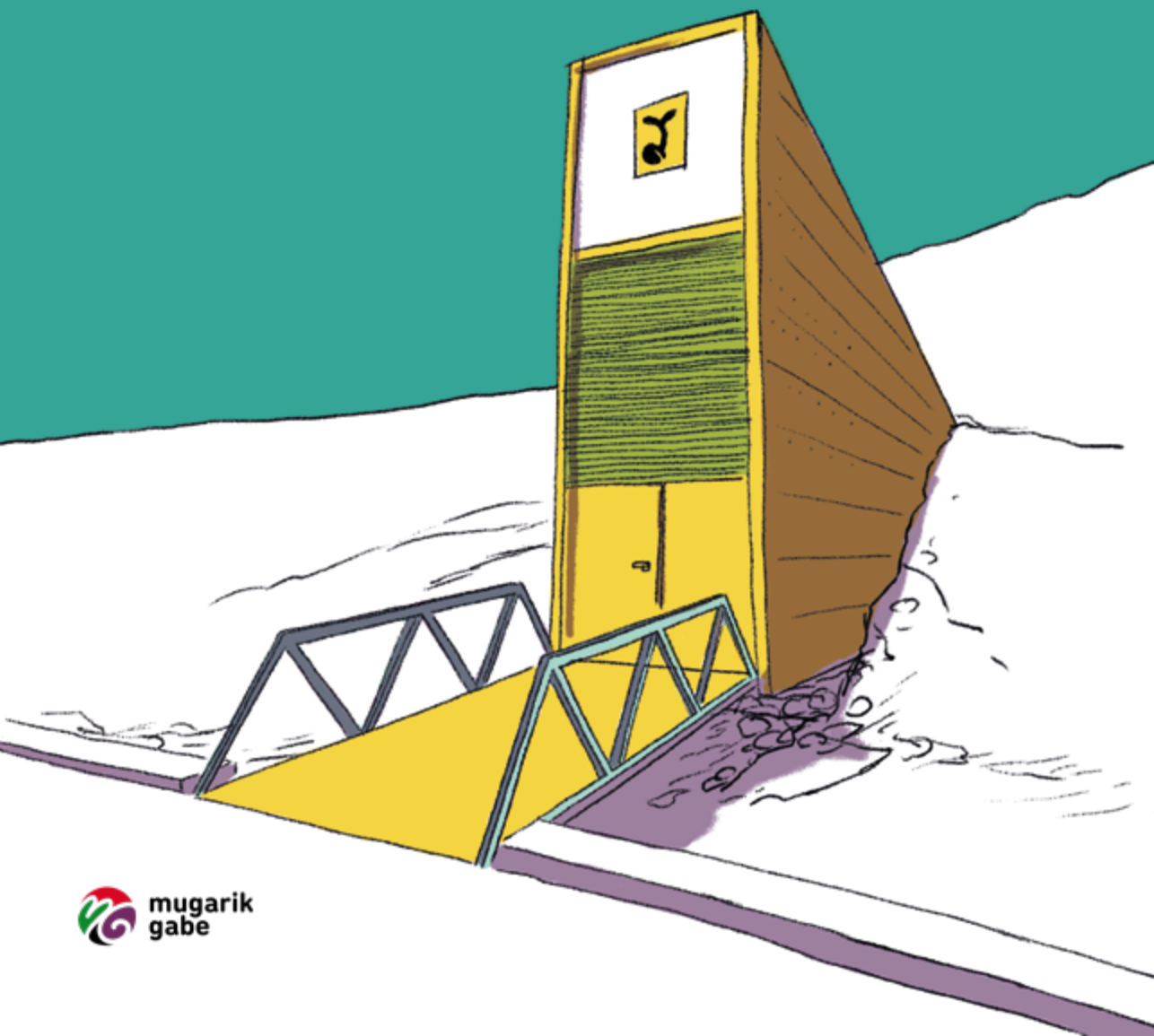

ELIZABETH CASILLAS JOSUNE URRUTIA

BERRIRO JAIO

Berriro jaio

Euskal Herria
2022ko Otsaila

Gidoia: Elizabeth Casillas
Marrazkiak: Josune Urrutia
Itzulpena: Jone García, Aiaraldea Komunukazioa
Zerbitzuak, SL.
Inprimaketa: Another Press

Aitortu-EzKomertziala-LanEratorririkGabe 4.0
Nazioartekoa (CC BY-NC-ND 4.0)

Lege Gordailua: BI-348-22

Babeslea:

BERRIRO JAIO

ELIZABETH CASILLAS
JOSUNE URRUTIA

**mugarik
gabe**

Ama Lurrak, militarizatuak,
hesituak, pozoituak, [...] jardutea
eskatzen digu.

—Berta Cáceres.

Jardun horregatik galdu zuen bizitza Berta Caceresek, naturaren beste defendatzaile askok bezala. Krisi klimatikoa eta honi aurre egiteko premia denon ahotan dagoen honetan, harrigarria dirudi oraindik ere Lurra, bere eskubideak eta bertan bizi garen pertsona eta izaki guztienak defendatzen dituztenek haien bizitza arriskuan jarri behar izatea. Bizitza Jokoa, Bizitza bera Defendatzeagatik.

Larrialdi Klimatikoari aurre egiteko denbora agortzen ari da eta jokoa daude pertsonen Bizitza, Lurra eta Eskubideak.

Horretaz ari gara Bizitza Jokoa kanpaina, eta komiki honetan gai horiek islatu nahi ditugu. Istorioa zientzia fikziozko etorkizun distopiko batean hasten da, eta iraganera ere salto egiten du, gure egungo orainaldira, alegia.

Duela 20 urte baino gehiago izendatu zuen zientziaren eta ekologismoaren zati batek Antropozeno gisa orain bizi dugun aro geologikoa. Azken bi mendeetan giza jarduerak ekosistemetan izan duen eraginetik dator izena. Horren emaitza da ingurumen-krisia, krisi klimatikoa edo jarri nahi diogun izeneko krisia; baina,

lurreko bizitzaren etorkizuna ere zalantzan jartzen duen krisia da, komiki honetan islatzen den bezala. Gainera, krisi hori oso lotuta dago krisi politikoarekin, krisi sozialarekin, zaintzaren krisiarekin edo giza eskubideenarekin. Horregatik, zibilizazio-krisiaz hitz egin dezakegu orain.

Baina, gu guztion esku dagoen arren, argi dago pertsona guztiok ez ditugula erantzukizun berberak. Horregatik, zalantzan jartzen dugu Antropozeno kontzeptua, aditzera ematen baitu pertsona guztiak neurri berean garela lurreko eragin negatiboen erantzule. Eta uste dugu ez dela horrela.

Elite ekonomiko eta politikoen interesek, gehiegikeriek eta anbizioek eragiten dituzte gure planetan bizitzarentzat kaltegarriak diren inpaktu gehienak. Elite hauek dira narrazio honetan eskrupulurik gabe beste planeta batera ihes egiten dutenak, kontsumora bultzatzen gaituztenak, kontrolik gabeko meatzaritzaren bidez lurra zulatzen dutenak, multinazional handien onurei mugarik jartzen ez dietenak, eta emakumeen lana baliatzen dutenak euren diru-sarrerak handitzeko, askotan esklaboa den lan produktiboa, etxeko lana eta zaintza-lana, hain zuzen.

Elite horiek oso eroso daude sistema honekin, eta apaingarri berde txiki batzuk izan ezik, ez daude prest sistema eraldatzeko, horrek pribilegioak galtzea ekarriko bailieke. Gaur egun, ia

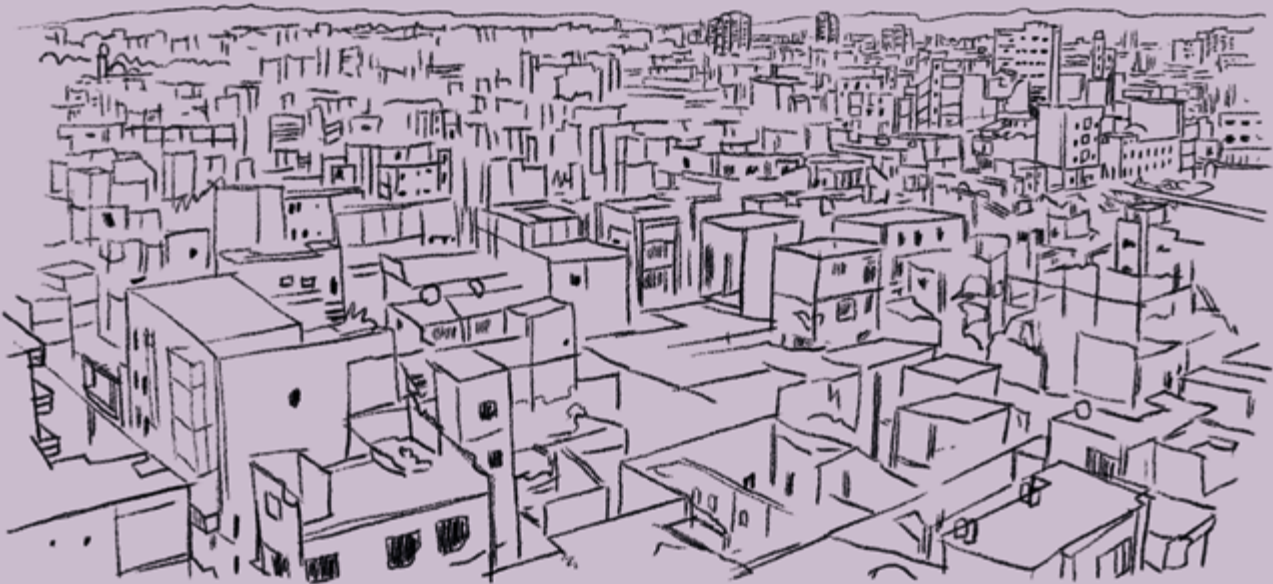
inork ez du zalantzan jartzen sistema dominantea dela, kapitalismo basatia, bizi dugun krisi klimatikoaren erantzule nagusia.

Arazoa da, ia komunitate zientifiko osoak dioten bezala eta pertsona gehienok suma dezakegun moduan, denbora agortzen ari dela. Krisiaren balizko atzeraezintasunaren garaia ez da 20 edo 30 urte barru izango; oraintxe bertan da. Orain nabaritzen dugu eta badakigu gure ondorengo belaunaldiek sufrituko dutela. Badakigu Bizitza, Lurra, eta Eskubideak jokoan daudela. Beraz, gure egunerokotasunean beste era batean jarduteaz, bizitzeaz eta koherente izateaz gain, elite horien gaineko presioa areagotzeko unea da, aro geologiko hau berriro naturarena eta bertan bizi garen izakiena izan dadin. Eta planeta honetan bizi garen pertsonon eragina positiboa izan dadin, etorkizun hurbilari aurre egiteko, non jada orainaldia bihurtu den.

—Mugarik Gabe.

BEHIN IRAKURRI NUEN MILA
URTEKO ZUHAITZENTZAKO
ARRISKURIK HANDIENA KLIMA
ALDAKETA ZELA.

ZENBAT ETA HANDIAGOAK
IZAN, ORDUAN ETA GEHIAGO
KOSTATZEN ZAIE AURREIKUSI
GABEKO ALDAKETA
BORTITZETARA EGOKITZEA.

GUSTU TXARREKO TXISTE BAT ZIRUDIEN.

MILA URTEKO SEKUOIEI
ANTZERA, HAIK ERE BETI
EGON ZIREN HAN.

ESKLUSIBA!
BIOCORP
multinazionalako kideak
zuzendaritzako kideak
ere espazio-ontziaren
parte izango dira...

Denak etxera
itzultzen hasi
ziren ingurukoak
zaintzeko, baina
Natek ez zuen
nora joan.

Oraindik ezin
dut sinetsi zelan
joan zen dena
pikutara horren
arin.

GURE BURUAN JIRABIRAKA,
ZER JAN, ZER IKUSI ETA NOIZ
EGIN GUGATIK ERABAKITZEN.

JAKINARAZPENA: aldizkako
argindarraren mozketak
astinaldi batek eragindako
energia faltagatik

NORA DOAZ POLITIKARI
ETA OLIGARKA GUZTIAK
ASTINALDIEN ONDOREN?
21:00etako albiste-gia
kontatzen dizugu
NEWS

Zori ona izan zen
erakusketa hartan
zuek biak elkartzea.

Ez litzateke
Agnes Denesen
atzera begirada hori
galduko ezeren-
gatik.

Tamalgarria
izan zen
ekiloreena.

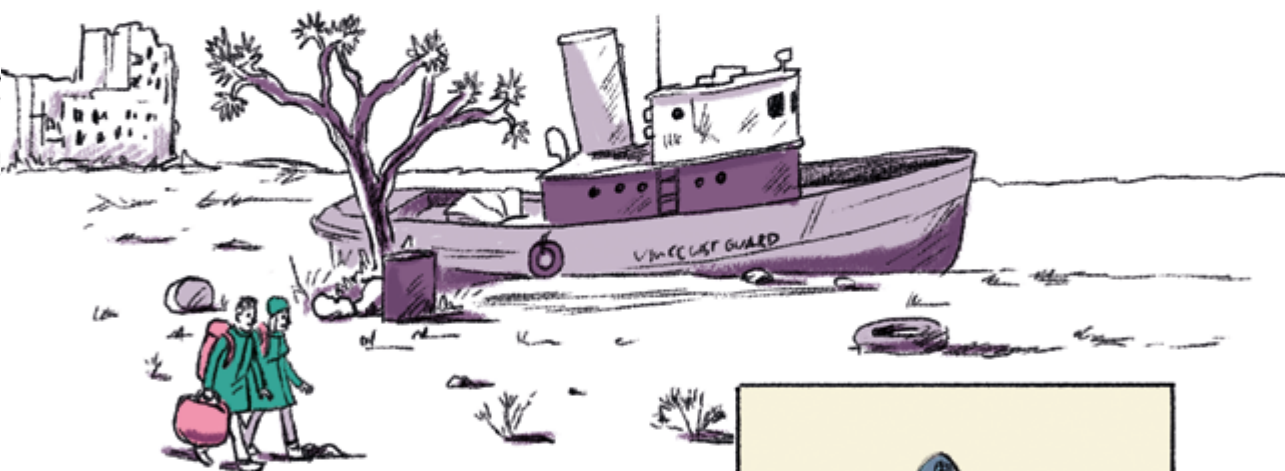
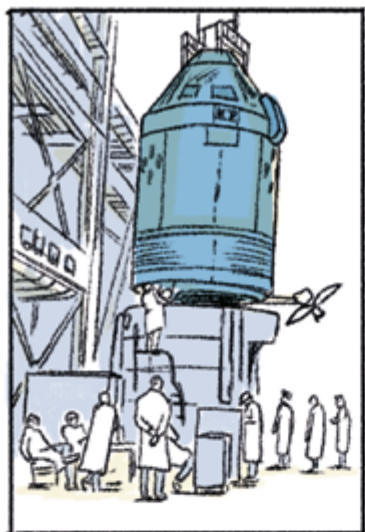
BIOCORP

HAZIAK

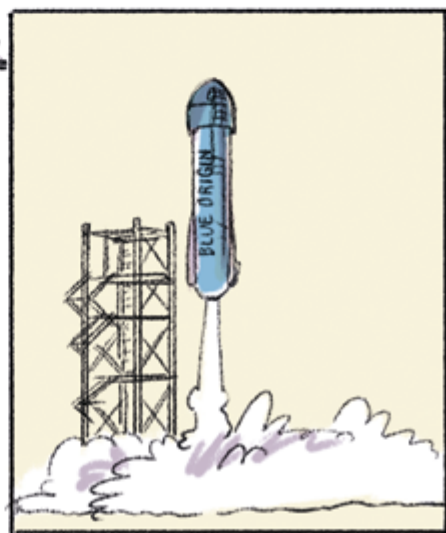

ASTINALDIAK HASI ZIRENEAN
ETA EZAGUTZEN GENUEN
GUZTIA BEREHALA ERORI
ZENEAN, ELITEEK EZ ZUTEN
EGOKITZEKO ARAZORIK IZAN.

BEREN GAUZAK JASO ETA
ALDE EGIN ZUTEN.

EGIA ESAN, MILIOIKA
PERTSONAK HAMARKADATAN
EGINDAKOA BAINO EZ ZUTEN
EGIN. INGURUMENAREN
DEGRADAZIOAK ERAGINDAKO
MIGRAZIO-BIDEAK ZIREN.

GERRA.

DIRUA.

CHIN
CHIN

EZBERDINTASUN BAKARRA DA HAIK ONTZI BATEAN EGIN
ZUTELA, EROSOTASUN GUZTIEKIN ETA HURRENGO HAMAR
URTEETAN LURRA ZAPALTZEKO BEHARRIK GABE.

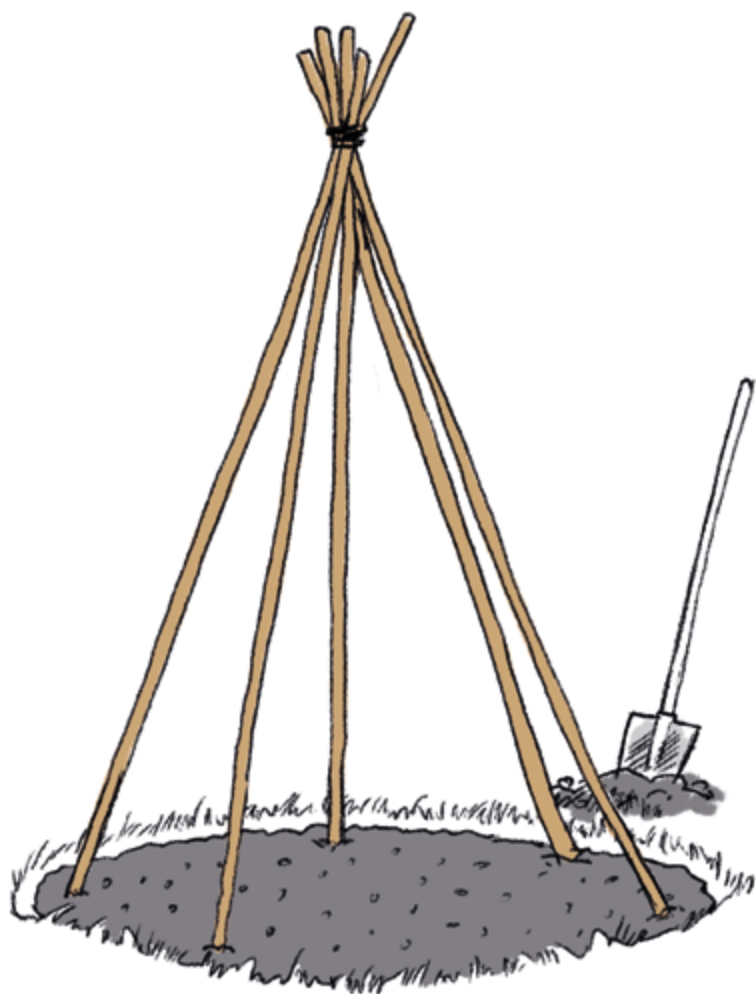
HORI USTE ZUTEN ZELA HILKOR ARRUNTOK,
HAU DA, HAIEN LANGILEOK, EUREN
HONDAMENDIA KONPONTZEKO BEHARKO
GENUEN DENBORA.

Ongi etorri.
Zuen zain
geunden.

ORAINGOAN EZ
DUTE LORTUKO.

EZ DUTE BERE
EGINGO.

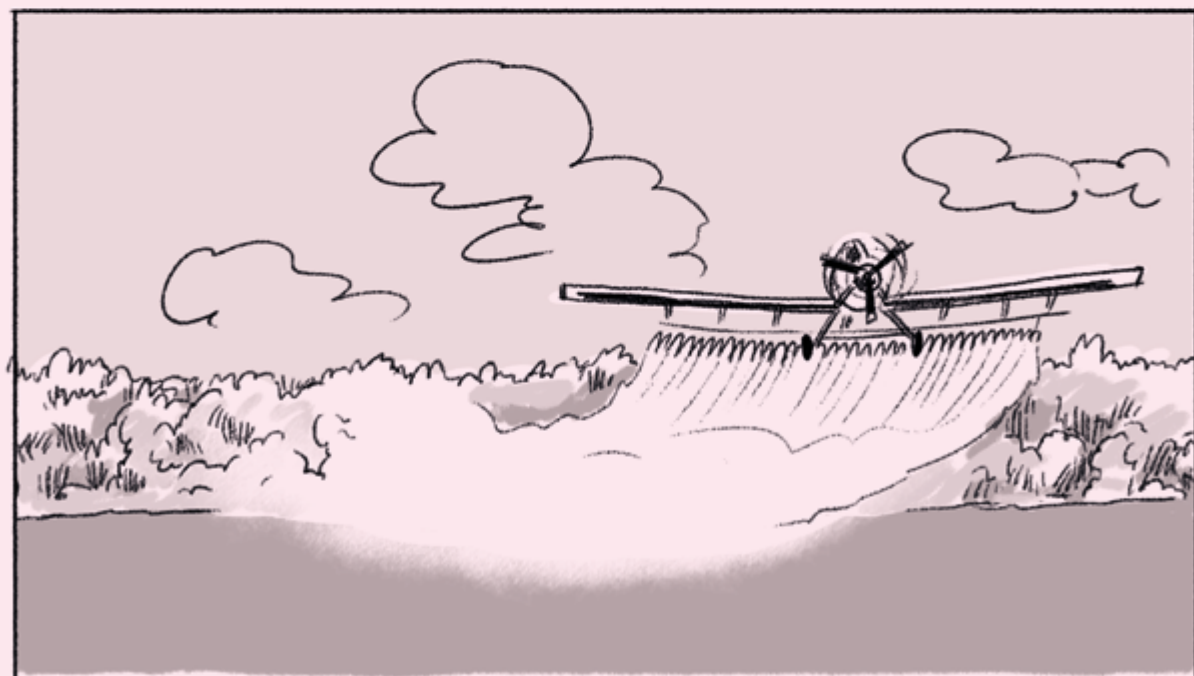
BESTERIK GABE IRITSI ZIREN. EZ ZITZAIEN INPORTA NOR GINEN EZTA ZEIN ZEN ZAPALTZEN ARI ZIREN LURRAREN HISTORIA. HEMEN EZARRI ZIREN.

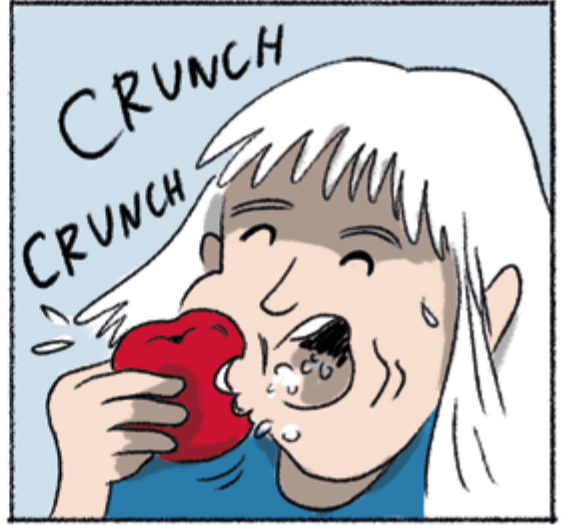
HANDIK GUTXIRA, IBAIAREN IBILGUA DESBIDERATU ZUTEN. LURRAREN LABORANTZA ETA ANIMALIEN ZAINTZA ZAILDU EGIN ZIREN. FAMILIA UGARIK, ITOTA ETA EGOERAK BULTZATUTA, BEREN ONDASUNAK HALA MODUZ SALDU BEHAR IZAN ZIZKIOTEN ENPRESARI.

GOBERNUA BIDEA ERRAZTERA MUGATU ZEN. EUTSI ZUTENEK KANPÖRAKETEI, MEHATXUEI ETA PRESIOEI AURRE EGIN BEHAR IZAN ZIETEN. LURREKO ZAINDARIAK EHIZTARI BIHURTU ZIREN. ETA GU, EUSTEN ARI GINENAK, HAIEN HARRAPAKINAK.

AGROTOXIKOËKIN EGINDAKO FUMIGAZIOEK GURE BIZI-BALDINTZAK OKERTU ZITUZTEN. GURE OSASUNA. EMAKUMEOK PAIRATU GENITUEN ERAGIN OKERRENAK, HORMONA- ETA UGALKETA-SISTEMETAN GAIXOTASUNAK AREAGOTU ZIREN: UMETOKIKO ETA BULARREKO MINBIZIAK, JAIÖBERRIEN LEUZEMIAK ETA MALFORMAZIOAK. HIRIRA JOAN BEHAR IZAN GENUEN.

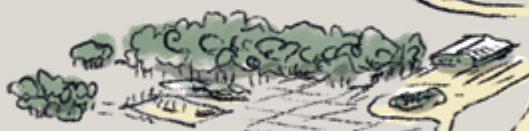

Hango eremua
ikusten duzu?
Herrixkaren eskui-
naldean dagoena.

Orain lantzen
ari zaretena?

Bai, hori bera. Lurreko ongarri
kimikoen maila jaitea lortu
dugu, eta pixkanaka birsortzen ari
da. Hor jarriko dugu.

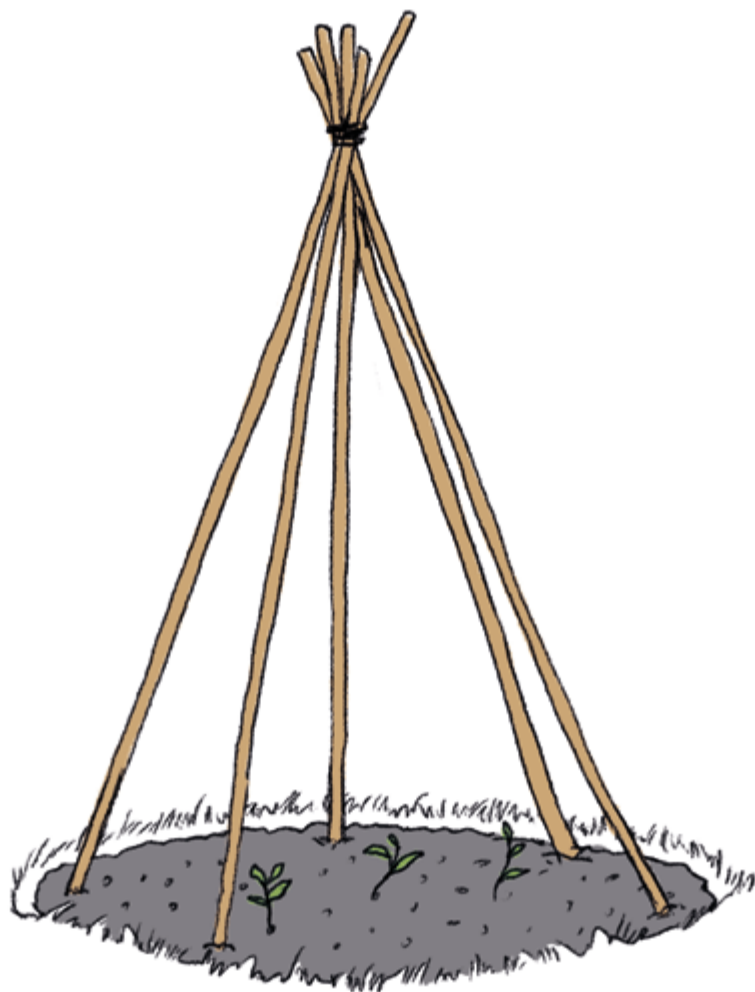
Itzultzeko
ordua da

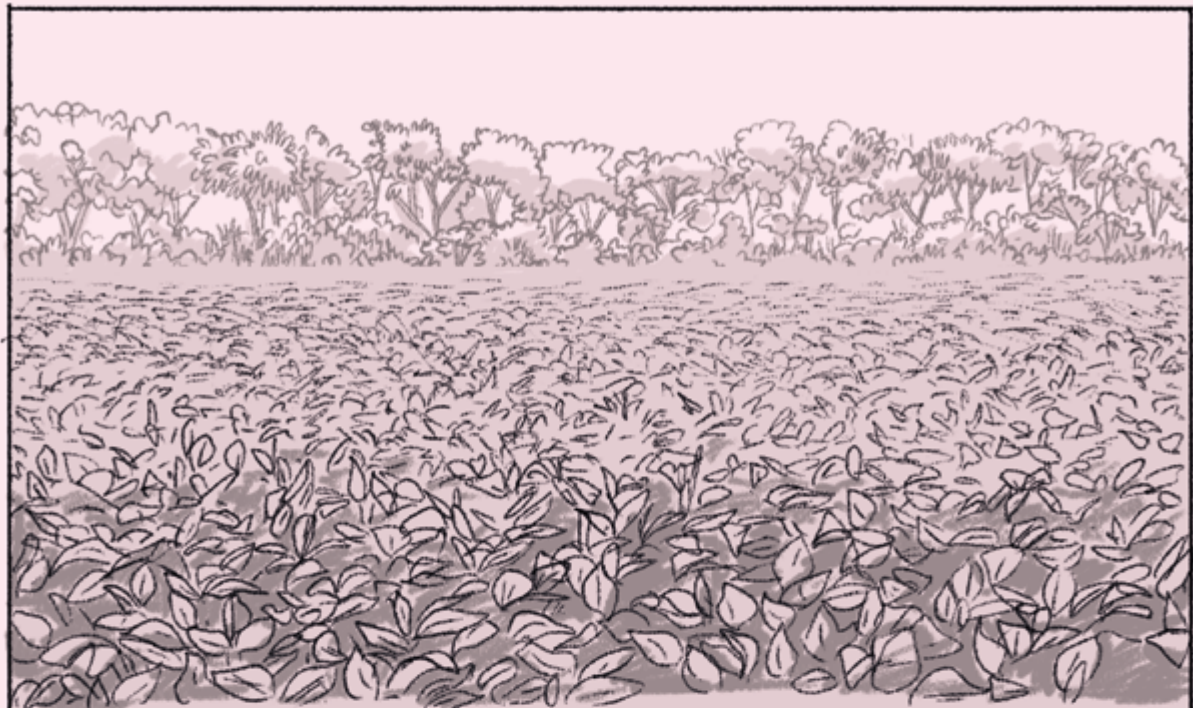
Gorde
horiek,
baliagarriak
izango
zaizkizu.

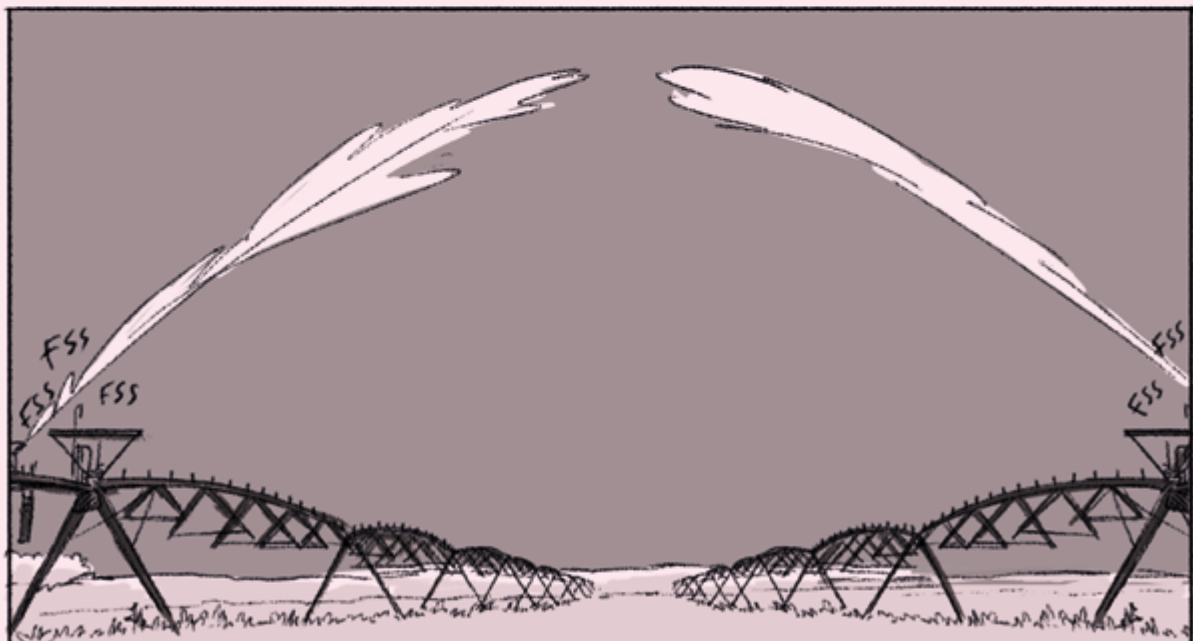
A top-down illustration of a group of people gathered around a large map. The map is light blue with white lines and some handwritten text. A person in a purple shirt points to a spot on the map. A person with dark curly hair points to another spot. A person in a blue shirt holds a magnifying glass over the map. A person in a green shirt is also visible. On the map, there is a white smartphone, a spiral notebook with a pen, and a yellow envelope containing a photograph of a building. A speech bubble from the person in the purple shirt contains text in Basque.

Banku
honetan egingo
dugu lapurreta.
Ezagutzen duzu,
Lina?

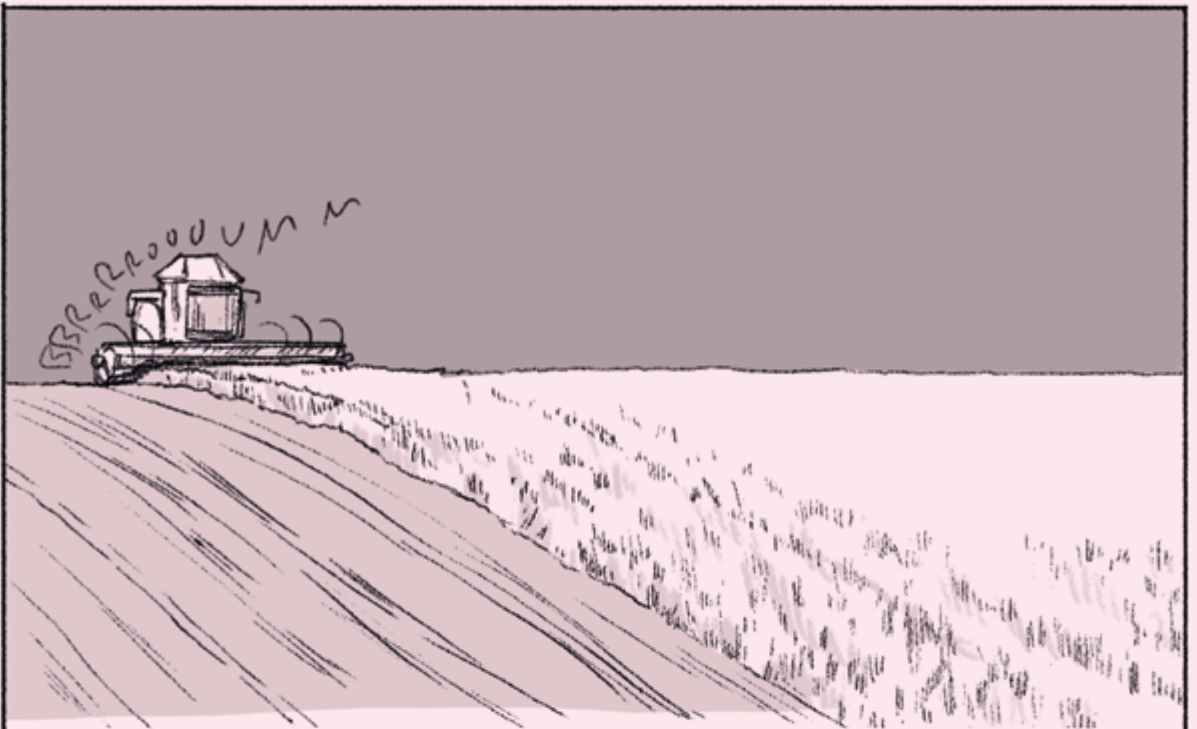

GURE BIZITZA ETA ETORKIZUNeko BELAUNALDIENA HIPOTEKATU ZITUZTEN. LURRA MERKANTZIA BIHURTU ZUTEN, ETA MUNDUKO BESTE PUNTA BATETIK KONTROLATZEN ZUTEN DRONEEKIN ETA SATELITE BIDEZKO MAPEKIN, UNIFORMEki NEURTUTA, ETA EZ ANIZTASUNEAN.

DIRUA ZEN BALIO ZUENA, EZ BIZITZA. NAHIZ ETA MAIZ KONTRAKOA ESATEN ZUTEN KOMUNIKABIDE HANDIETAN.

AURRETIK ERE GERTATU ZEN. 'IRAULTZA BERDEA' DEITU ZIOTEN. GARI, ARTO ETA ARROZ ZELAI
HANDIEKIN MUNDUKO GOSEA AKABATUKO OMEN ZUTEN. ETA, AMAITU ZEN GAUZA BAKARRA
TOKIKO EHUNKA HAZI ESPEZIEAK IZAN ZIREN.

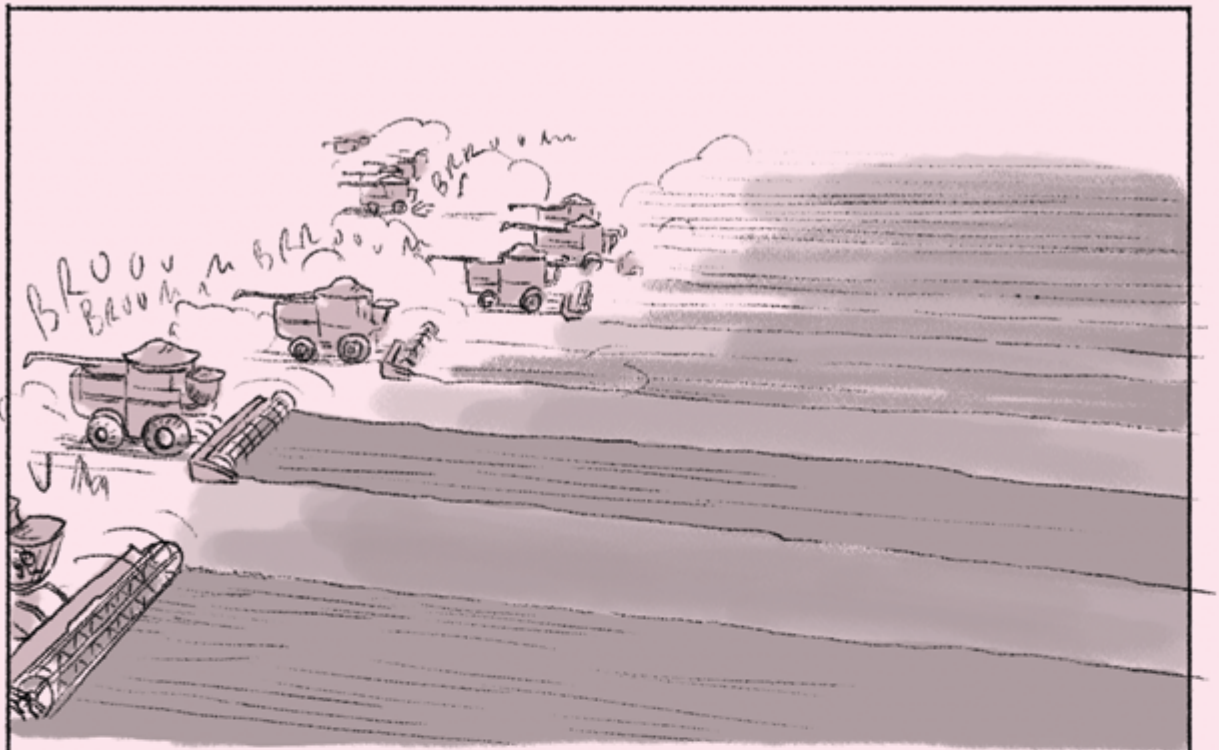
HAZIAK PATENTATZEN DITUZTE ETA MERKATUA DOMINATZEN DUTE, BEREN ERABILERA ETA
HAZKUNTZA BERA. GU JOKOZ KANPO GERATZEN GARA.

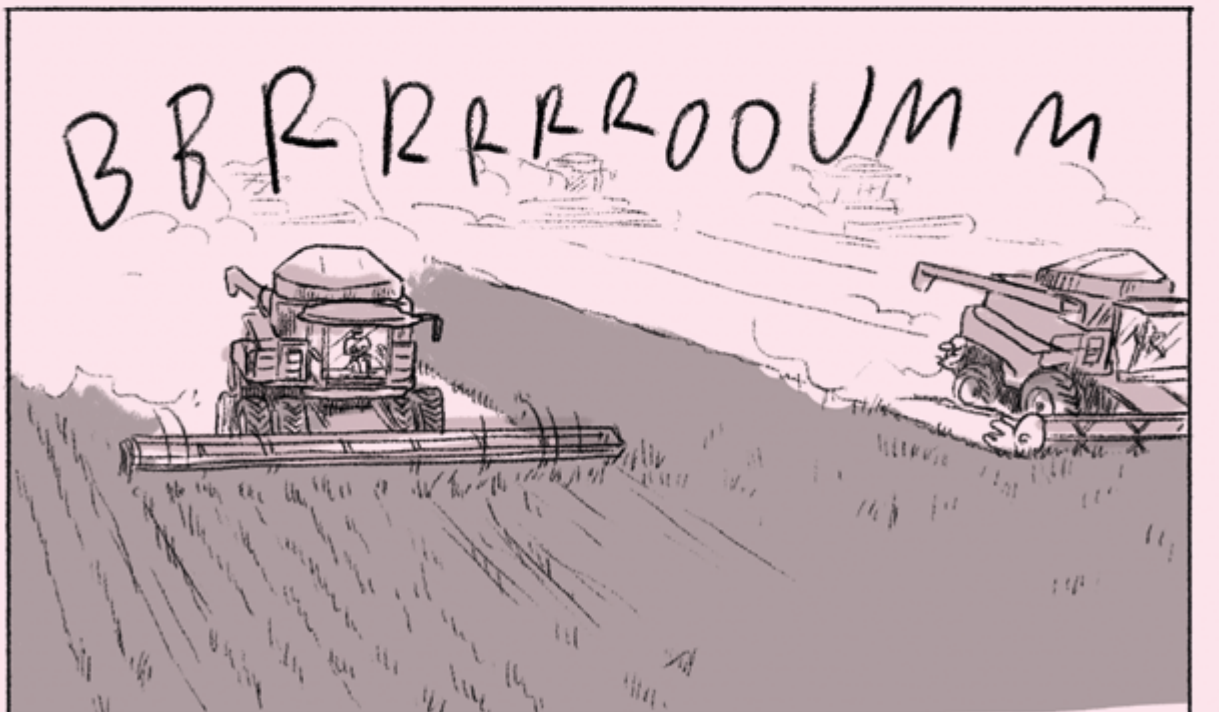
EZIN GENUEN SINETSI ZEIN AZKAR SUNTSITZEN ZUTEN DENA. ASTE GUTXITAN BASO SAIL
ERRALDOIAK TXIKITZEN ZITUZTEN.

LURRAREN OPAROTASUN NATURALA BEHINGOAN DESAGERTU ZEN. PETROLIOTIK ERATORRITAKO
ONGARRIEN HONDARRAK ANTARTIKARAINO IRITSI ZIREN

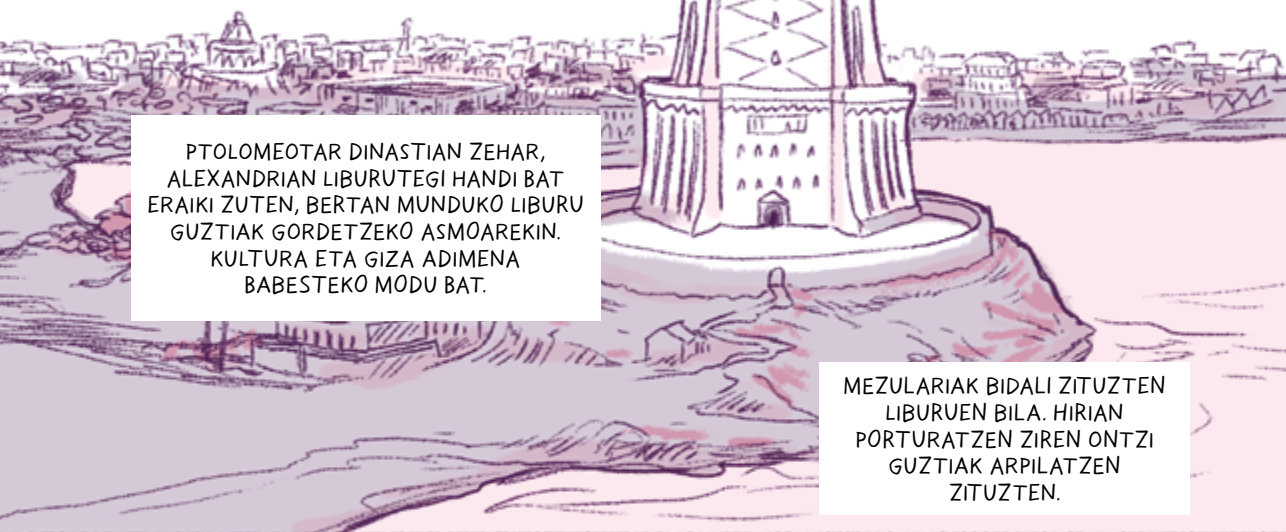

GURE DIETA OSATZEN ZUTEN ELIKAGAIETAKO ASKO HERRIALDE OSOKO MERKATUETAN GERO ETA URRIAGOAK IZATEN HASI ZIREN. DENA ZEN INPORTATUA. GARESTIAGOA ZEN DENA.

GERO ETA POBREAGOAK GINEN, EZ GENUEN LURRIK. EZ GENUEN LANIK. EZIN GENUEN EZTA BELAUNALDIZ BELAUNALDI GURE KULTURAREN PARTE IZAN ZIREN PLATER HAIK JATEN JARRAITU ERE EGIN. ELIKAGAI BATZUK BETIKO DESAGERTZEKO ZORIAN ZEUDEN.

Eta guk Hazitegia egitea erabaki genuen. Alexandriako gure liburutegi propioa, baina, oraingoan, papiroak beharrean, biodibertsitatea kontserbatzeko.

MUNDUKO TXOKO EZBERDINETAKO PERTSONAK SOROETARA JOAN ZIREN HAZIEN, ERRABOILEN, ESPOREN, LORE-HAUTSAREN... BILA.

BILDU, SAILKATU ETA ONDO GORDE GENITUEN.

KONTSERBAZIOA, JASANGARRITASUNA ETA BANAKETA ZUZEN ETA BIDEZKOA AIPATU ZITUZTEN. NAZIOARTEKO TRATATU BAT ONARTU ZUTEN.

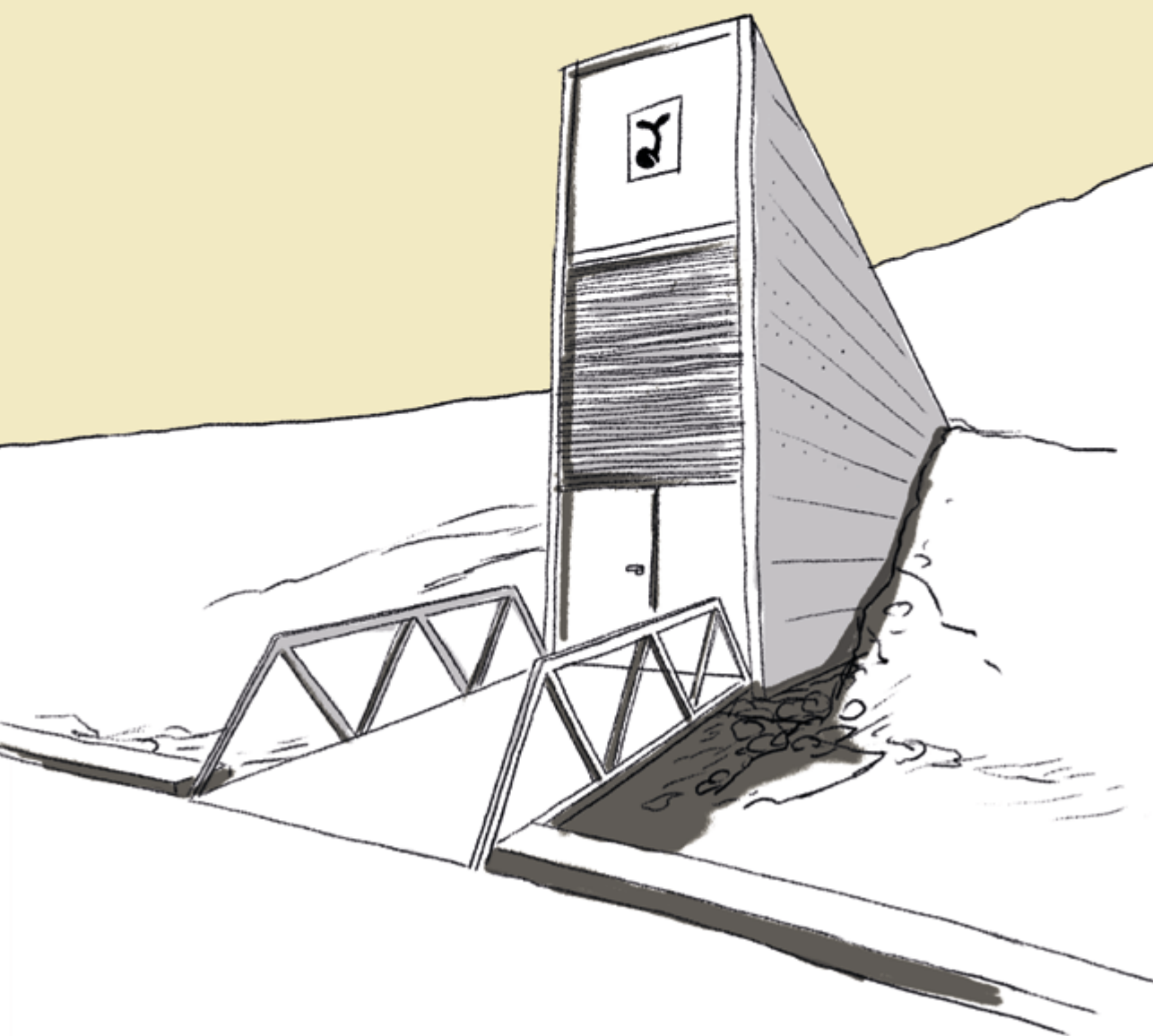

ALEXANDRIAKO LIBURUTEGIA ERRE ZUTEN USTEA ZABALDU DA, BAINA EZ ZEN HORRELA IZAN. GOBERNARIENTZAKO INTERESGARRIA IZATEARI UTZI ZION ETA GERO ETA BALIABIDE GUTXIAGO BIDERATZEN HASI ZIREN HAREN KONTSERBAZIORAKO.

Ados, harrapatu dut. Badakit zer den funtsik gabe geratzea.

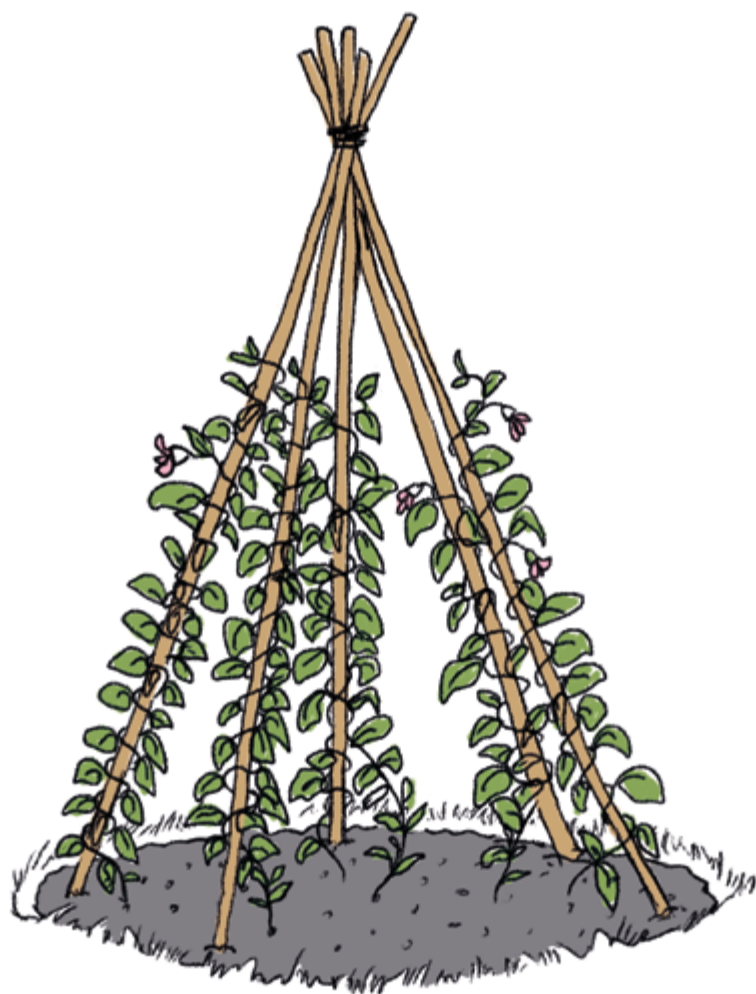

Izurriteetatik eta
hondamendi naturaleta-
tik babesteko gorde zituz-
ten, baina mundua kolapsatu
zenean, hemen utzi zituzten
bakar-bakarrik eta beren
kasa.

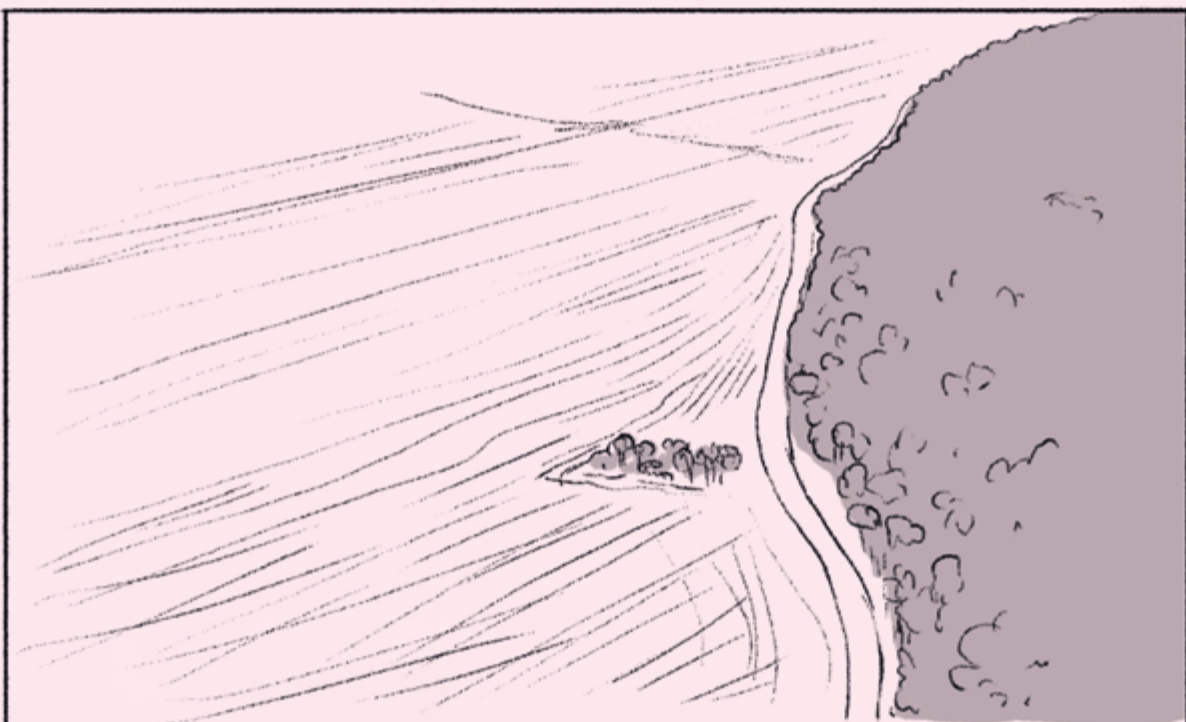
Gure kasa.

Etxera era-
mateko ordua da,
berriro ernamuindu
daitezen.

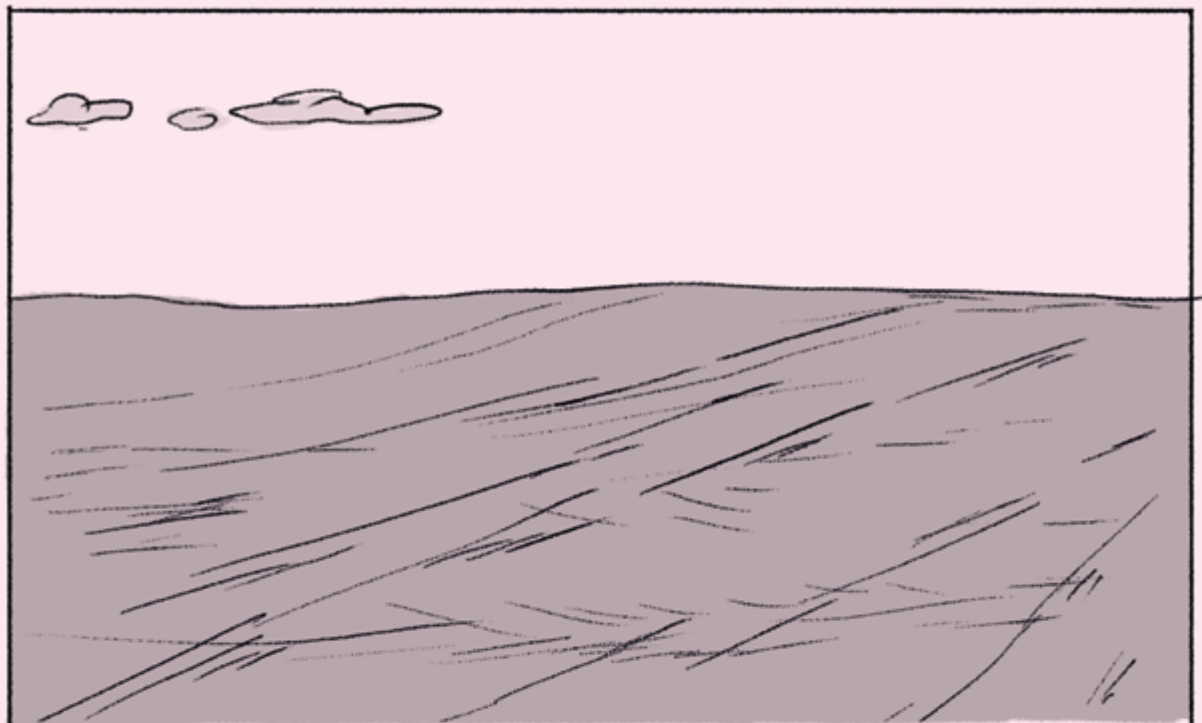

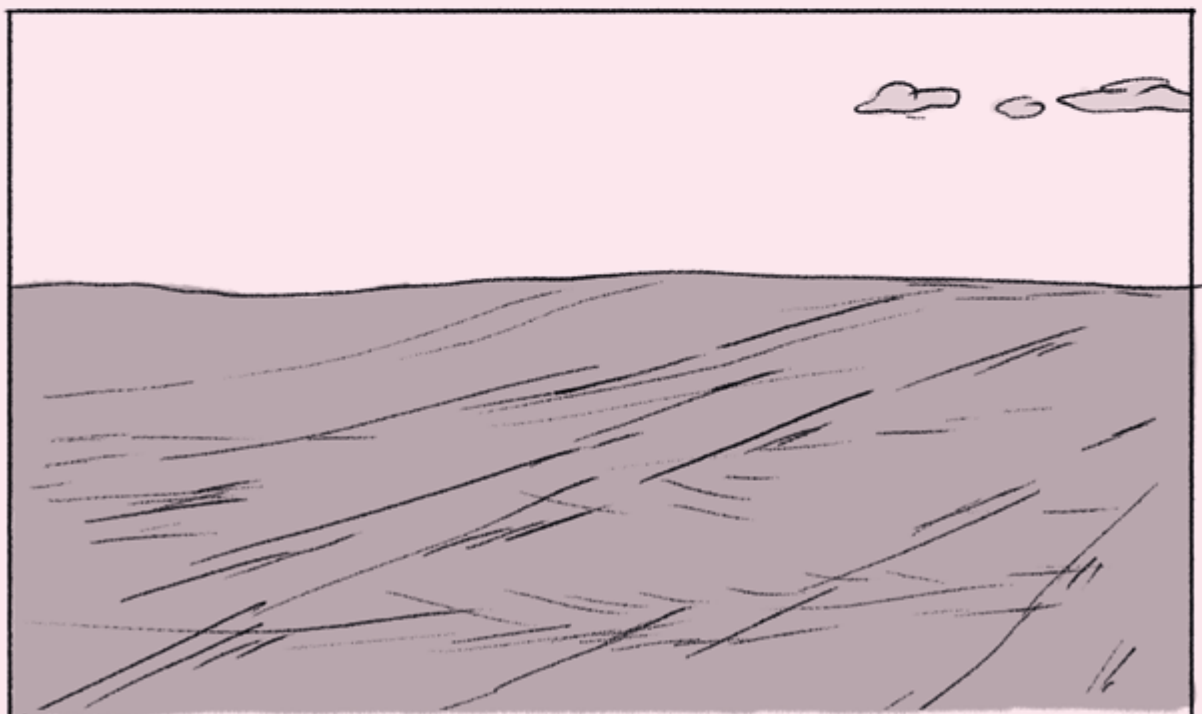
BALIABIDEAK AGORTU ZIRENEAN, LEHEN ASTINALDIAK HASI ZIRENEAN, GURE LURRA
ABANDONATU ZUTEN.

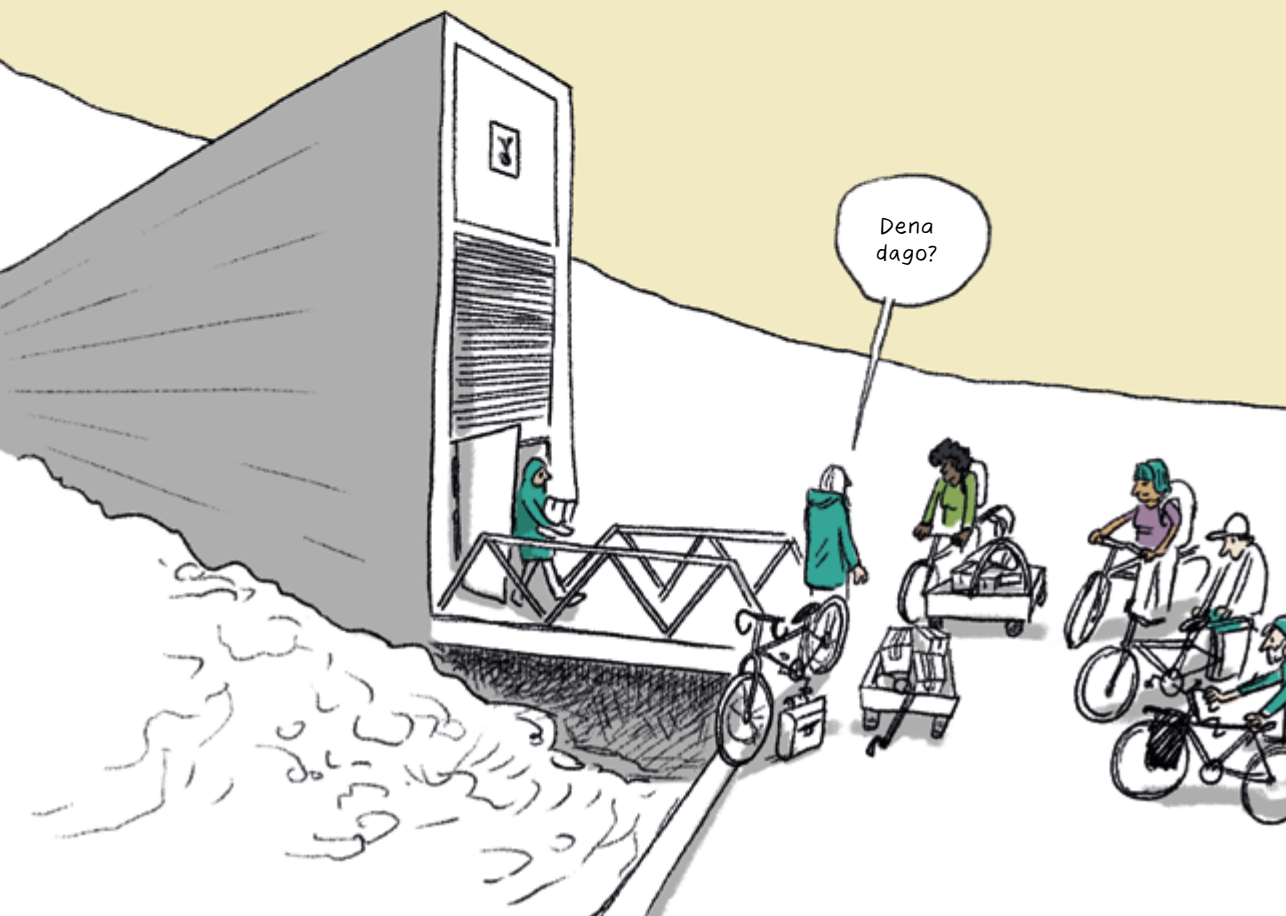
EZ ZUTEN INOLAKO ERANTZUKIZUNIK HARTU. EZ ZUTEN EZER EGIN LURRA BERRESKURATZEKO,
KUTSADURA HARI GUZTIARI AURRE EGITEKO. EZ ZITUZTEN USTIAPENERAKO ERABILITAKO
AZPIEGITURAK ERE DESEGIN. EZ ZUTEN INOLAKO KONPENTSATIO EKONOMIKORIK EMAN.

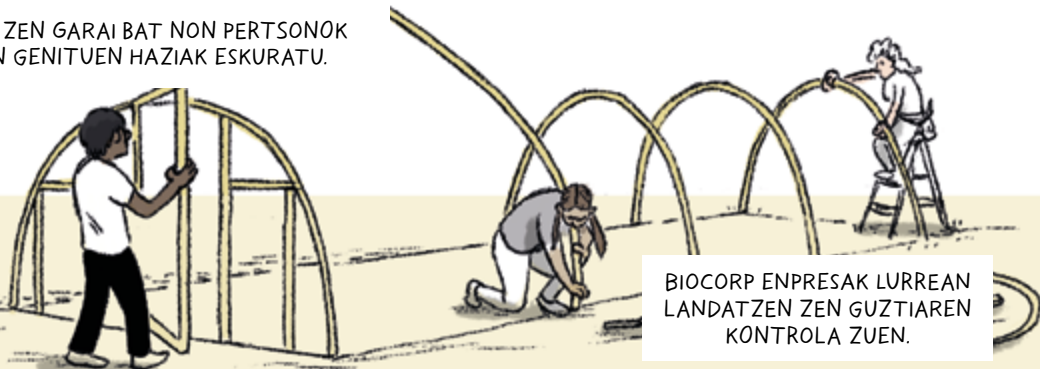
BAINA, ASTINALDIEN ONDOREN, ALDE EGIN ONDOREN, ITZULTZEA ERABAKI GENUEN. AZKENEAN, ZELAI HAU DA GARENA, GURE KULTURA DA.

BERRESKURATZEA DAGOKIGU. BERRIRO BIZIKO GARA, EKOITZIKO DUGU, UGALDUKO GARA.

EGON ZEN GARAI BAT NON PERTSONOK
EZIN GENITUEN HAZIAK ESKURATU.

ELIKAGAI ETA LANDARE ASKO,
ERRENTAGARRITASUN GUTXIEN ZUTENAK,
DESAGERTU EGIN ZIREN.

BAINA HAIEN HAZIAK GERMOPLASMA
BANKUETAN ZEUDEN GORDETA MUNDU OSOAN
ZE HAR.

ZU JAIO BAINO APUR BAT LEHENAGO HASI ZIREN
ASTINALDIAK. URA, ARGIA ETA ELIKAGAIK
LORTZEA GERO ETA ZAILAGOA ZEN.

ORDUAN ITZULI GINEN HERRIRA.

AITA, IZEKO NAT ETA HERRIKO LAGUNAK ABANDONATUTAKO BANKU
HORIE TAKO BATERA JOAN GINEN HAZIAK BERRESKURATZERA.

ITZULI GINENEAN, SAILKATU ETA
JATORRIZKO HABITATERA BIDALI
GENITUEN.

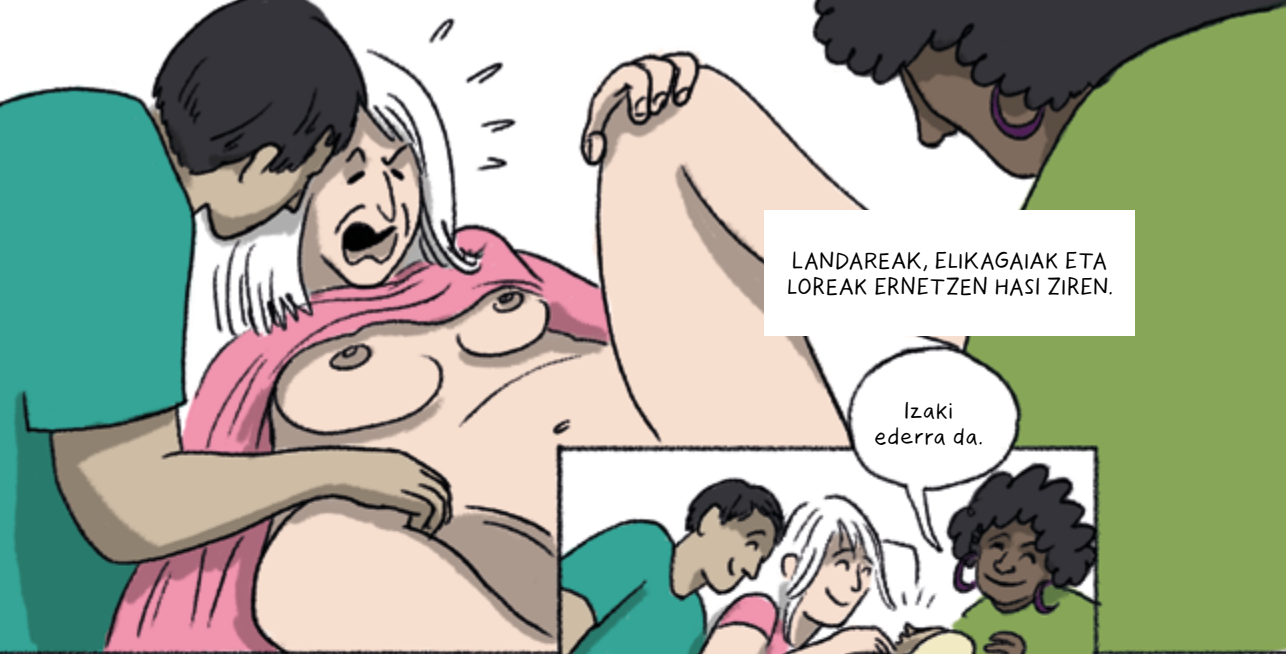

MUNDU OSOAN ZE HAR HAINBAT
PERTSONAK GAUZA BERA EGIN
ZUTEN.

HAZI TRUKE HANDIA
HASI ZEN.

LANDAREAK, ELIKAGAIAK ETA
LOREAK ERNETZEN HASI ZIREN.

Izaki
ederra da.

IGOKARI BATEN ANTZERA, KOMUNITATEAK
LOTURA BERRIAK ERAIKITZEN HASI ZIREN.

Zure
errezeta
hitzez hitz
jarraitu
nuen.

ELIKAGAIEN ESKASIA OPAROTASUN BIHURTU
ZEN BERRIRO.

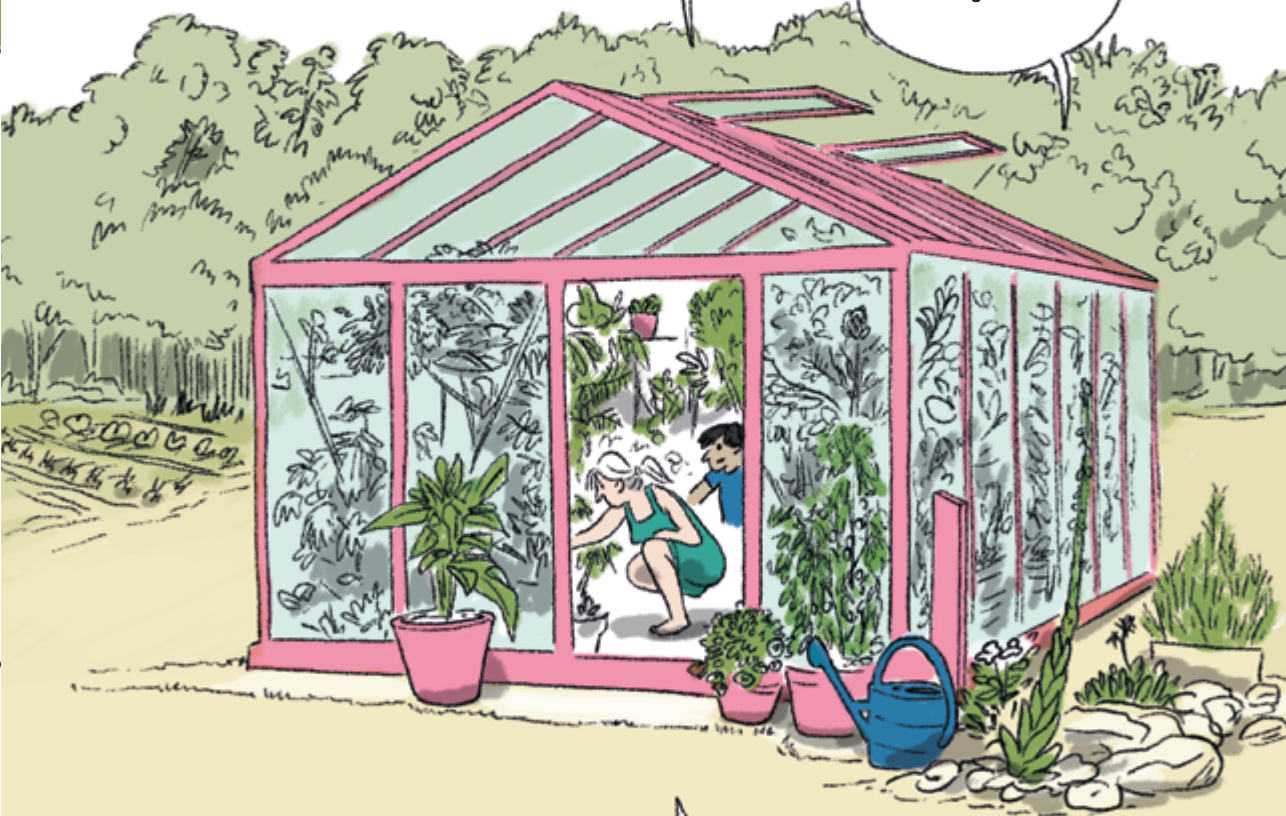
ABERASTASUN PARTEKATUA,
ZAPOREZ BETEA.

Ama, uste duzu
egunen batean
itzuliko direla?

Nortzuk?

Haziak kendu
zizkigutenak.

Ez dut uste, baina,
egiten badute, ez diegu
utziko eramaten.

A stylized illustration of green leaves and a red butterfly with black spots. The butterfly is perched on a leaf. The leaves are large and have prominent veins. The background is a light yellow color.

Gure lanari eta Bizitza jokoan kanpainari buruz gehiagi
jakin nahi baduzu, sartu hemen:

mugarikgabe.org/eu/bizitza-jokoan-kongresua/

Mugarik Gabe
mugarikgabe.org
Facebook: Mugarik Gabe
Twitter: @mugarikgabe
youtube: Mugarik gabe

ARABA
Casa de Asociaciones "Itziar". Pza. Zalburu s/n
01003 Vitoria-Gasteiz
945277385 (araba@mugarikgabe.org)

BIZKAIA
Grupo Vicente Garamendi 5, lonja
48006 Bilbao
944154307 (bilbao@mugarikgabe.org)

GIPUZKOA
Katalina Elizegi 46, baj, pta 3
20009 - Donostia
943445977 (gipuzkoa@mugarikgabe.org)

Komiki hau Bizitza Jokoan: Giza eta Naturaren eskubideen,
klima-krisiaren eta Komunikazioaren defentsa proiektuaren
baitan garatu da 2020. urtean, eta Eusko Jaurlaritzaren
Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziak (GLEA) eta
Mugarik Gabek finantzatu dute. Argitalpen honen edukia
egilearen eta Mugarik Gabe taldearen ardura da, eta ez
du Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia ez du
engaiatzen, proiektuaren finantzatzaile izan den arren.

Pertsona eta kolektibo askok babesten gaituzte eta
osatzen dute Mugarik Gabe. Zu ere identifikatuta sentitzen
bazara egiten dugun lanarekin, ekonomikoki babestera
gonbidatzen zaitugu batu zaitez mugarik gabera!! egin
zaitez bazkide! mundu bidezkoagoa, feministagoa eta
iraunkorragoa eraikitzeko eguneroko lanean lagunduko
gaituzu.

